

บทความออนไลน์

พัฒนาเมือง ด้วยห้องสมุดมีชีวิต ภูมิทัศน์การพัฒนาแนวใหม่
จากวิสัยทัศน์ผู้บริหารท้องถิ่น

Photo : Facebook ศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา (KCC)

ใครที่คิดว่าห้องสมุดทันสมัยมีอยู่เพียงแค่เฉพาะในกรุงเทพฯ... คงจะต้องคิดใหม่ และเปลี่ยนความเข้าใจ กล่าวได้ว่า ในรอบสิบปีที่ผ่านมา แนวคิดห้องสมุดมีชีวิตได้แพร่หลายกระจายไปทั่วสังคมไทย ส่งผลกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดทั่วประเทศ องค์กรปกครองท้องถิ่นหลายแห่งลุกขึ้นมาปรับปรุงห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้กันขนานใหญ่ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคนและคุณภาพการศึกษาการเรียนรู้ จนปัจจุบันปรากฏห้องสมุดรูปแบบใหม่อันน่าตื่นตาในหลายจังหวัด

แต่ทว่า “ห้องสมุด” นั้นไม่อาจดำรงอยู่ได้ตามลำพังอย่างโดด ๆ โดยปราศจากบริบทแวดล้อมรองรับ การเกิดขึ้นและคงอยู่ของห้องสมุดรูปแบบใหม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องในการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมแสวงหาความรู้และความต้องการของผู้ใช้บริการในพื้นที่ ตลอดจนวิสัยทัศน์ในการมองเห็นถึงบทบาทความสำคัญและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นกับห้องสมุดในโลกยุคใหม่

องค์กรปกครองท้องถิ่นของไทยจำนวนมากไม่น้อยเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจและน่าจับตามอง เนื่องจากได้วางบทบาทของห้องสมุดไว้เคียงคู่ไปกับการพัฒนาเมือง เพราะการพัฒนาสู่เมืองสมัยใหม่ จำเป็นต้องมีพลเมืองซึ่งมีทักษะความสามารถในการเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ อันเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่จะส่งผลกระทบต่อมาสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น ห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จึงต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงให้แก่พลเมืองในท้องถิ่น

เวลานี้ ภูมิทัศน์การพัฒนาเมืองกำลังเปลี่ยนไป จากเดิมที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ อย่างเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา มาสู่แนวคิดใหม่ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา โดยใช้ “ห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเมือง” เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้และสร้างสรรค์ หรือเมืองยุคใหม่ของศตวรรษที่ 21

TK park ยะลา พื้นที่สันติภาพและแหล่งค้นหาคุณค่าของท้องถิ่น

แนวคิดในการสร้าง TK park ยะลา ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบระดับภูมิภาคเริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2548 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ปะทุขึ้นอย่างเด่นชัด และผู้คนต่างวัฒนธรรมเกิดความไม่ไว้วางใจกันและกัน ห้องสมุดแห่งนี้เปิดให้บริการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2550 นอกจากจะเป็นแหล่งแสวงหาความรู้และพื้นที่ส่งเสริมการอ่านแล้ว ยังมีบทบาทในการเป็นพื้นที่สันติภาพเพื่อการก้าวข้ามความรู้สึกแปลกแยกที่เกิดขึ้นในจิตใจ

“TK park ยะลา ได้เข้ามาในจังหวะที่มีวิกฤตการณ์ และกลายมาเป็นสะพานเชื่อมความแตกต่างให้เข้ามาอยู่ด้วยกัน ทำให้คนสองวัฒนธรรมสามารถเดินไปมาหาสู่กันได้ เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้อิงกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นพื้นที่กลางสำหรับการเรียนรู้ของทุกคน และที่นี่ยังเป็นพื้นที่ของการให้โอกาส ให้ความรู้ และให้แรงบันดาลใจ ทุกคนสามารถเข้ามาค้นหาตัวเองจากกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น คนในภาคใต้มักรู้สึกว่าเขาไม่ทัดเทียมกับคนอื่น เพราะเป็นพื้นที่ที่ไม่ค่อยมีใครเข้ามาดูแล แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่เขาหาตัวเองเจอว่าเขาเป็นคนมีความสามารถ มันจะเป็แรงผลักดันให้เขาเห็นว่าเขาทัดเทียมกับคนอื่น” พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา กล่าวถึงบทบาทของห้องสมุด TK park ยะลา ที่เปิดให้บริการมาแล้วเป็นปีที่ 8 [1]

มาถึงวันนี้ปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดยะลาเริ่มคลี่คลายลง เทศบาลเมืองยะลา ก็เริ่มมองบทบาทของ TK park ยะลา ขยับไปสู่การวางรากฐานด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากเศรษฐกิจของยะลามีอัตราการเติบโตที่ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยหลายปัจจัย ทั้งปัญหาความไม่สงบและราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดยจะใช้แนวทาง 3R ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับเมืองยะลา ได้แก่ การปรับโครงสร้างเมือง (Restructure) ทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา การเชื่อมโยงกัน และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่เป้าหมายใหม่ (Repositioning) ก็คือการทำให้

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ยะลาเป็น Harmonize City ซึ่งหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติทั้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ (Reimage) ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้คนในสังคม

“ยะลามีทุนเดิมเรื่องความสะอาด เป็นเมืองที่สะอาดที่สุดในประเทศไทย มีทุนเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทุนด้านสิ่งแวดล้อม ทุนด้านวัฒนธรรม ทุนด้านการศึกษา ในอดีตยะลาคือตักศิลาของภาคใต้ TK park ยะลา จะต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้าใจว่าอะไรคือลมหายใจของเมือง ให้คนค้นหาคุณค่าของท้องถิ่นให้เจอ ให้เขาเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านเมือง และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองยะลาร่วมกัน” นายกเทศมนตรีกล่าว

พื้นที่ TK park ยะลา ประกอบด้วยอาคาร 2 หลัง อาคารแรกเป็นโซนห้องสมุดมีชีวิตที่ออกแบบตกแต่งให้ดูน่าใช้บริการ ตรงจากประตูทางเข้าเป็นพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการหมุนเวียน ด้านในสุดของอาคารเป็นมุมกาแฟที่สามารถนั่งอ่านหนังสือในบรรยากาศสบายๆ ไปพร้อมกับทานขนมและกาแฟ มีห้องเงียบสำหรับผู้ที่ต้องการอ่านหนังสืออย่างมีสมาธิ มีโซนให้บริการคอมพิวเตอร์พร้อมเกมและสื่อการเรียนรู้สร้างสรรค์ และด้านข้างของอาคารเดียวกันเป็นห้องชมภาพยนตร์ที่เปิดฉายทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนอาคารอีกหลังหนึ่งเป็นห้องสมุดสำหรับเด็ก ซึ่งน้อยๆ สามารถอ่านหนังสือหรือเล่นสนุกได้โดยไม่รบกวนผู้ที่เข้ามาอ่านหนังสือ ระหว่างอาคารทั้ง 2 หลังเป็นลานกิจกรรมซึ่งด้วยหลังคาผ้าใบสูงโปร่ง สามารถใช้เป็นเวทีเพื่อให้เยาวชนได้แสดงออก และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ

TK park ยะลาให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการศึกษาความต้องการด้านการเรียนรู้ของชาวยะลา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสม ทุก ๆ ปีจะมีการระดมความเห็นกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้บริการไม่ต่ำกว่า 4-6 ครั้ง อาทิ การให้ผู้บริการสะท้อนความพึงพอใจในการใช้งานห้องสมุด หรือการให้น้องๆ จากสภาเยาวชน และนักเรียนที่มาช่วยงานเทศบาลในช่วงปิดเทอม ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องการออกแบบเมือง การออกแบบห้องสมุด และการออกแบบกิจกรรมตามที่เขาต้องการ

กิจกรรมที่ผู้บริการให้ความสนใจเข้าร่วมจนเต็มเกือบทุกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทเวิร์คช็อป ซึ่ง TK park ยะลาได้นำเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวมาออกแบบเป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) มีทั้งกิจกรรมสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ทุกสัปดาห์ เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์ การทำร้านกาแฟ การทำไอศกรีม งานประดิษฐ์ การออกแบบลายผ้า และศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวิร์คช็อปเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้ และห้องสมุดยังได้จัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองอีกด้วย

วัชร วัฒนถวิล ผู้จัดการ TK park ยะลา กล่าวถึงผลสำเร็จของห้องสมุดที่เกิดขึ้นกับเยาวชนยะลาว่า “เด็กที่มาที่นี่ชีวิตเขาไปได้สวย เขาได้เป็นสิ่งที่เขาต้องการ เราอาจไม่ใช่ผู้สร้างเขาทั้งหมดแต่ก็คงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยจุดประกายให้กับเขา เด็กบางคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเสี่ยง ทุกวันเสาร์อาทิตย์ผู้ปกครองจะพามาไว้ที่นี่ เราพาเขาเข้า

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

โครงการส่งเสริมการอ่าน คนที่ขอละครเราก็พาเข้าโครงการ reader theater หรือละครส่งเสริมการอ่าน เด็กที่เล่านิทานเก่งเราก็ส่งเสริมให้ประกวดจนชนะเลิศระดับจังหวัด บางคนอยากเล่นอุคูเล่เราก็ตั้งโครงการโดยตั้งผู้ปกครองมาเป็นอาสาสมัครสอนให้ ตอนนี้เขาขึ้นชั้นมัธยมเขาก็ยังเล่นดนตรีต่อ ได้เข้าวงออเคสตรา เด็กบางคนที่เคยมาใช้พื้นที่เราเต้นแร็ปเต้นบ๊อบอย ตอนนี้เขาได้ออกอัลบั้มของตัวเอง แล้วเขาก็กลับมาสอนน้องๆ ต่อกันไปเป็นรุ่นๆ”

เพื่อให้ชาวเมืองยะลามีโอกาสในการเข้าถึงห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ในปี 2559 TK park ยะลา กำลังขยายสาขาห้องสมุดมีชีวิตออกไปยัง 4 มุมเมือง โดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครยะลา 4 แห่ง เปิดให้บริการตั้งแต่เจ็ดโมงเช้า ซึ่งเป็นเวลาที่ห้องสมุดโรงเรียนยังไม่เปิดให้บริการ และปิดช่วงค่ำเพื่อรองรับประชาชนทั่วไปที่จะมาใช้บริการหลังเลิกงาน โดยจะเป็นระบบการให้บริการแบบ one stop service ซึ่งมีบริการจัดส่งและหมุนเวียนหนังสือระหว่างสาขา

ปัจจุบันเทศบาลนครยะลา กำลังดำเนินการรื้อถอนอาคารอเนกประสงค์ศูนย์เยาวชนเทศบาลนครยะลา หลังเดิม เพื่อก่อสร้างอาคาร 5 ชั้น เป็นอุทยานการเรียนรู้แห่งใหม่ ใช้จัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเป็นสถานที่ทำการของชมรมกีฬาและนันทนาการต่างๆ ของเทศบาล คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จต้นปี 2563

วีดิทัศน์แนะนำ ทีเคพาร์คยะลา

KCC บริการเชิงรุกมุ่งสู่ “เมืองการอ่าน”

KCC หรือศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ใหญ่ที่สุดของภูมิภาคตะวันออก แรกเริ่มเดิมที KCC มีแนวคิดที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยเหมือนกับ TK park ห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบที่กรุงเทพฯ แต่หลังจากเปิดให้บริการมาเป็นปีที่ 2 (พ.ศ.2558) ได้ลองผิดลองถูกและวิเคราะห์บริบทของกลุ่มเป้าหมาย ก็ค้นพบแนวทางการดำเนินงานที่เป็นตัวของตัวเอง จึงไม่น่าแปลกใจหากในความรับรู้ของชาวแปดริ้ว KCC จะ “ไม่ใช่ห้องสมุด” อย่างที่พวกเขาเคยเข้าใจมาก่อนหน้านี้

กลุ่มผู้ใช้บริการหลักของ KCC คือเด็กและเยาวชน ในขณะที่เดียวกันก็มีเป้าหมายที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกกลุ่ม *วิโรจน์ ศรีโสภา* [2] กล่าวถึงทิศทางของ KCC ว่า “ศูนย์การเรียนรู้ฉะเชิงเทราจะต้องเป็น Life Center หรือศูนย์แห่งชีวิต นอกเหนือไปจากสถาบันหลักก็คือบ้าน วัด โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีพลวัตด้วยกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของคนทุกเพศทุกวัยได้ตลอดชีวิต และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในอนาคต KCC จะต้องเป็นแลนด์มาร์กที่สำคัญของเมือง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ให้ความเจริญงอกงามทางปัญญา”

นอกเหนือจากการให้บริการภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้แล้ว KCC จะเป็นกลไกสำคัญของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในการทำงานเชิงรุกไปยังสถานศึกษาและชุมชน ในปี 2559 เทศบาลได้จัดแคมเปญ “เมืองแห่งการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

อ่าน” โดยลงนามความร่วมมือด้านการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้กับสถานศึกษาเมืองฉะเชิงเทรา 14 แห่ง ครอบคลุมเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายกว่า 3 หมื่นคน ทั้งอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา

ในช่วง 3 ปีแรกของการรณรงค์ “เมืองแห่งการอ่าน” เน้นด้านการสร้างความรับรู้ถึงความสำคัญของการอ่านและการเข้ามาใช้บริการ KCC หลังจากนั้นเน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับชุมชน และตั้งเป้าหมายที่จะขยายความร่วมมือออกไปเชื่อมต่อกับหน่วยงานที่ทำงานส่งเสริมการอ่านระดับจังหวัด กิจกรรมน่าสนใจที่กำลังจะเกิดขึ้น อาทิ การสร้าง “ตู้หนังสือสาธารณะ” ตามชุมชนควบคู่กับ “ยุวทูตการอ่าน” ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้คนในชุมชนสนใจการอ่านหนังสือ โดยมีบรรณารักษ์ช่วยหมุนเวียนหนังสือและทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นระยะๆ โครงการ “ครอบครัวการอ่าน” เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านให้ลงไปสู่สถาบันครอบครัว และ “โครงการถนนการอ่าน” เป็นต้น

อาคาร KCC ได้รับการออกแบบอย่างทันสมัย รูปทรงดูเหมือนหนังสือที่วางซ้อนกัน 4 เล่ม ภายในศูนย์การเรียนรู้มีเนื้อหาสาระที่ผสมผสานกัน ทั้งด้านความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และด้านที่เป็นรากเหง้าของท้องถิ่น เมื่อก้าวผ่านประตูเข้ามา ผู้ใช้บริการจะได้พบกับ “หอประวัติเมือง” นิทรรศการถาวรที่นำเสนอคุณค่าสำคัญของฉะเชิงเทรา 4 ประการ นั่นก็คือ “แม่น้ำบางปะกงแหล่งชีวิต พระศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อโสธร พระยาศรีสุนทรปราชญ์ภาษาไทย อ่างฤๅไนป่าสมบูรณ์” ซึ่งผู้ให้บริการสามารถเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านเกมและสื่อมัลติมีเดีย

KCC มีพื้นที่ใช้สอย 7,000 ตารางเมตร เป็นอาคาร 4 ชั้น บริเวณกลางโถงชั้น 1 เป็นลานอเนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรม บางครั้งหลังเลิกเรียนก็จะมีนักเรียนมาใช้ซ้อมนาฏศิลป์หรือการแสดง ส่วนหลังเคาน์เตอร์เป็นพื้นที่อ่านหนังสือบรรยากาศสบาย มีห้องวารสารและร้านขนม ซึ่งเป็นมุมโปรดของผู้สูงอายุนั่งอ่านหนังสือพิมพ์จิบกาแฟคุยกัน หรือเป็นที่นั่งทำการบ้านตอนเย็นๆ ของเด็กนักเรียน ส่วนชั้น 2 เป็นพื้นที่ห้องสมุดมีชีวิต มุมไอทีสตูดิโอที่สามารถใช้เรียนรู้และฝึกซ้อมดนตรี และห้องมินิเธียเตอร์ที่ทันสมัย

ชั้น 3 เป็นพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ ส่วนชั้น 4 จัดทำเป็นห้องประชุม ทั้งห้องย่อยและห้องขนาดใหญ่ที่จุได้ถึง 400 คน เพื่อรองรับกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพบปะ การทำงาน หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นกลุ่มตามความสนใจ ซึ่งเป็นความต้องการที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทุกวันนี้มีผู้เข้ามาใช้บริการ KCC กว่า 2 แสนครั้งต่อปี ในวันเสาร์และอาทิตย์มีลูกค้านับพันคนต่อวัน

ศูนย์ ทักษิณาวรรณ ผู้จัดการ KCC วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมกรรมการอ่านของผู้ใช้บริการห้องสมุดในต่างจังหวัดว่า อาจไม่สูงเท่ากับคนกรุงเทพฯ ดังนั้นหากศูนย์การเรียนรู้มุ่งเน้นแต่เรื่องการอ่านหนังสือ ก็จะต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้เพียงบางกลุ่มเท่านั้น โดยเฉพาะชนชั้นกลางขึ้นไป ในขณะที่การทำให้ห้องสมุดมี

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

กฎระเบียบน้อยลง เปิดกว้างให้เด็กเข้ามาเล่นหรือทำกิจกรรมสนุก ๆ ได้ จะช่วยดึงเด็กให้เข้ามาเติบโตในพื้นที่สีขาวได้ง่ายขึ้น ลดความเสี่ยงที่จะไปมั่วสุมในพื้นที่อบายมุข

KCC จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเปลี่ยนหัวข้อทุกๆ เดือน บรรยากาศของศูนย์การเรียนรู้คล้ายกับดินแดนจินตนาการ ที่ทุกคนสามารถเข้ามาค้นหาและแสดงออกในสิ่งที่เป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ และแสวงหาความรู้ได้อย่างไม่มีวันเบื่อ ห้องสมุดมีบทบาทในการเสริมพลังให้ผู้ใช้บริการเกิดความมั่นใจในตัวเอง รวมทั้งคอยจัดหาทรัพยากรเพื่อให้ผู้ใช้มีทักษะในการแสวงหาและต่อยอดความรู้ได้ต่อไป เช่น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการ์ตูน ก็จะนำเสนอเรื่องราวของผู้ที่ประสบความสำเร็จในวงการการ์ตูน เปิดเวทีให้เยาวชนได้แสดงออกตามที่ตนเองสนใจ และเชื่อมโยงกิจกรรมกับหนังสือเกี่ยวกับการวาดรูปหรือการวาดการ์ตูน เป็นต้น

วีดิทัศน์รายการ BCC CHANNEL Unseen แปรตรีว ตอน KCC ศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา

LK park เชื่อมต่อเติมเต็มแหล่งเรียนรู้ของเมืองประวัติศาสตร์

จังหวัดลำปางมีความโดดเด่นด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านวิถีชีวิตของผู้คน วัฒนธรรม และบ้านเรือนแบบโบราณ เขตตัวเมืองลำปางเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสาธารณสุข จึงมีประชากรเข้ามาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ประเด็นเรื่องคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กลายเป็นโจทย์สำคัญของเมือง และเป็นที่มาของแนวคิดในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมกับการศึกษาในระบบโรงเรียน

กิตติภูมิ นามวงศ์ นายกเทศมนตรีนครลำปาง กล่าวว่า เทศบาลนครลำปางมียุทธศาสตร์ที่จะเชื่อมร้อยแหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่มีอยู่ในเมืองลำปางเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้แหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนลำปาง และคนลำปางเกิดจิตสำนึกรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต “นครลำปางจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งเมือง ตอนนี้มีทีมปั่นจักรยานออกไปสำรวจเมือง เพื่อบันทึกต้นไม้โบราณและบ้านเก่า ๆ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเข้ากับคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เมืองทั้งเมืองเป็นอุทยานการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยมีห้องสมุด LK park เป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างแหล่งเรียนรู้ต่างๆ”

แหล่งเรียนรู้ของเมืองลำปางที่เกิดขึ้นภายใต้การผลักดันของเทศบาลนครลำปาง ได้แก่ **หอปุมละกอน** ตั้งอยู่บริเวณหอนาฬิกา เป็นพิพิธภัณฑ์ที่บอกเล่าความเป็นมาของนครลำปางซึ่งเผชิญความเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคสมัย ด้วยการนำเสนอที่แปลกใหม่ **มิวเซียมลำปาง** หรือพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ลำปาง เป็นการดัดแปลงศาลาว่าการจังหวัดหลังเดิมให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ทันสมัย ด้วยแนวคิด “คน-เมือง-ลำปาง” ภายในจัดแสดงวัตถุโบราณ สำเนาภาพประวัติศาสตร์ และสื่อการเรียนรู้แบบ interactive รวมทั้งมีห้องประชุมและห้องสมุดประวัติศาสตร์ **ช่วงผญา** บริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงออกด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

รวมทั้งห้องสมุด LK park ซึ่งเกิดจากการปรับปรุงอาคารเดิมของห้องสมุดประชาชนเทศบาลนครลำปาง ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา และเพิ่มเติมการให้บริการใหม่ๆ ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของชาวลำปางในอนาคต

เทศบาลนครลำปางวางแผนขยายสาขาห้องสมุด LK park ออกไปยังอาคารของมิวเซียมลำปาง โดยเน้นให้บริการหนังสือด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา เพื่อเติมเต็มมิติด้านการแสวงหาความรู้จากการอ่านให้กับพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีแนวทางให้ LK park เป็นต้นแบบองค์ความรู้ด้านห้องสมุดมีชีวิต เพื่อการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดของโรงเรียน 6 แห่งในสังกัดเทศบาลนครลำปาง ทั้งด้านกายภาพ วิถีคิด และการจัดการห้องสมุด

ตั้งแต่วันแรกที่ห้องสมุด LK park เปิดให้บริการ ห้องสมุดก็มีบรรยากาศที่คึกคักเพราะมีปริมาณผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รั้วสีส้มสะดุดตาของห้องสมุด LK park ดึงดูดเด็ก ๆ ให้ไม่กลัวที่จะเดินเข้ามาอ่านหนังสือและเล่นในห้องสมุด อีกทั้งยังชักชวนให้พ่อแม่พามาอ่านนิทานให้ฟัง เกิดเป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมของครอบครัวอย่างอบอุ่น

ลูกค้ายุคใหม่ที่เคยมานั่งอ่านหนังสือพิมพ์ภายหลังจากออกกำลังกายตอนเช้าที่สวนสาธารณะเขลางค์นคร ก็ยังคงมาใช้บริการที่ LK Park แต่อ่านหนังสือนานขึ้นและสนใจเนื้อหาหลากหลายประเภทมากขึ้น ผู้สูงอายุค่อยๆ เรียนรู้ระบบการให้บริการแบบใหม่ เช่น การสืบค้นหนังสือด้วยคอมพิวเตอร์ หรือการจองหนังสือที่ต้องการอ่านห้องสมุดเปิดให้บริการถึงหนึ่งทุ่ม เพื่อรองรับกลุ่มนักเรียนเข้ามาทำการบ้านหรือรอผู้ปกครองมารับ

โครงสร้างอาคารเดิมถูกตกแต่งให้ดูทันสมัย มีการจัดแบ่งพื้นที่ให้บริการออกเป็นสัดส่วน ชั้น 1 เป็นโถงสำหรับนั่งอ่านหนังสือ มีที่นั่งทั้งแบบกลุ่มและแบบเดี่ยว มีทั้งโต๊ะทำงาน และโซฟาผ้าสบาย ด้านในเป็นห้องเด็ก ซึ่งสามารถนอนเอกเขนกอ่านนิทานหรือขอยืมเกมมาเล่นด้วยกัน หลังเคาน์เตอร์บรรณารักษ์เป็นห้องหนังสือทั่วไป บรรยากาศโปร่งตาเพราะรับแสงจากภายนอกผ่านผนังกระจก ส่วนชั้น 2 มีโซนคอมพิวเตอร์และห้องศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชน โซนหนังสืออ้างอิงและหนังสือประวัติศาสตร์ลำปาง รวมทั้งห้องอเนกประสงค์ที่สามารถปรับเปลี่ยนเป็นห้องประชุม ทำกิจกรรม จัดเวิร์คช็อป หรือจัดนิทรรศการขนาดย่อม ด้านนอกอาคารมีพื้นที่โล่งที่สามารถจัดกิจกรรมกลางแจ้งได้

LK park เริ่มจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างเต็มรูปแบบในปีงบประมาณ 2559 โดยมีการทบทวนผลของการจัดกิจกรรมที่ผ่านมาเพื่อนำมาพัฒนาให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น มีทั้งกิจกรรมตามวาระสำคัญต่าง ๆ บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ การอบรมคอมพิวเตอร์ เวิร์คช็อปงานประดิษฐ์ การสอนภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้เรื่องอาเซียน การสอนศิลปะ ฯลฯ โดยมีน้อง ๆ จากสภาเยาวชนจังหวัดลำปางมาร่วมเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรม

สิริรัตน์ เสโลห์ นักวิชาการ สำนักงานเทศบาลนครลำปาง ตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ใช้บริการในปัจจุบันมีความต้องการใช้พื้นที่ห้องสมุดที่หลากหลายขึ้น เช่น มีกลุ่มผู้ประกอบการขอใช้ห้องอเนกประสงค์เพื่อประชุมพูดคุยงาน

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ด้านธุรกิจ และในช่วงใกล้สอบน้อง ๆ นักเรียนจะใช้พื้นที่ห้องสมุดเป็น “จุดนัดพบ” เพื่อติวหนังสือ โดยมีการจัดสรรพื้นที่กันเองว่า กลุ่มโรงเรียนไหนจะรวมตัวอยู่มุมไหนของห้องสมุด อาจเป็นไปได้ว่าปรากฏการณ์นี้จะเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการปรับเปลี่ยนพื้นที่และการให้บริการของห้องสมุดในอนาคตข้างหน้า

ที่มา <https://www.tkpark.or.th/tha/home>

